

การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ในรายการ “ศาสตร์พระราชา สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน”

The Critical Discourse Analysis of

“The King's Philosophy for Sustainable Development” TV program

Received: May 8, 2021

Revised: June 12, 2021

Accepted: July 22, 2021

กฤษณะโชติ บัวหล้า*

(Krisanachot Bualar)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ในรายการ “ศาสตร์พระราชา สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” เพื่อทำความเข้าใจวาทกรรมเชิงวิพากษ์ในรายการว่ามีลักษณะ (ตัวบท) เป็นอย่างไร รวมถึงศึกษาวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมที่ปรากฏในรายการกับวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมว่ามีความสัมพันธ์ ผลิตซ้ำ สร้างอำนาจ และการดำรงอยู่ของความหมายในสิ่งต่าง ๆ ที่รัฐบาลพยายามแสดงออกอย่างไร โดยการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis) เป็นแนวทางในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรมกับสังคม โดยมีการวิเคราะห์ตัวบท (Text) วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม (Discourse Practice) และวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม (Socio-cultural Practice) ตามแนวทางของ Norman Fairclough (1995) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลย้อนหลัง ตั้งแต่วันออกอากาศวันที่ 6 ตุลาคม 2560 ถึงวันที่ 29 มีนาคม 2562 จำนวน 94 ตอน จากเว็บไซต์สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์ ผลวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ ผลการศึกษาปรากฏว่า มีวาทกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนก่อเกิดเป็นตัวบท 5 ชุด ได้แก่ ตัวบทในการสร้างการยอมรับในระดับนานาชาติ ตัวบทในการปฏิรูปประเทศด้วยการสร้างความ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ตัวบทในการดำเนินงานตามพระราชดำริ ตัวบทในการต่อต้านการทุจริตและปกป้องความมั่นคงของชาติ และตัวบทในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมนี้จะทำให้ประชาชนผู้รับฟังรายการเกิดการยอมรับแนวทางการบริหารงานของรัฐบาลผ่านการสร้างตัวบทที่ทำให้เห็นว่ารัฐบาลน้อมนำเอา “ศาสตร์พระราชา” และ “แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน” มาปฏิบัติเพื่อทำให้เกิดการยอมรับสิ่งที่รัฐบาลนำเสนอ ส่วนการสื่อสารทางวาทกรรมเกี่ยวข้องกับการพัฒนานั้น แฝงไปด้วยการสร้างภาพลักษณ์ การนำเสนอผลการปฏิบัติงานของรัฐบาลเพื่อหวังสร้างภาพลักษณ์ที่ดี สร้างความน่าเชื่อถือโดยการนำการพัฒนาที่ยั่งยืนและศาสตร์พระราชามาใช้เป็นแนวทางการบริหารประเทศของรัฐบาล

คำสำคัญ: วาทกรรม, การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์, ศาสตร์พระราชา สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

* อาจารย์ประจำสาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, E-mail: Krisanachot@gmail.com

Abstract

This study is a critical discourse analysis of a TV program, “The King's Philosophy for Sustainable Development.” The purpose of the study is to understand the discourse of the program in terms of Text and the discourse practice, which related to social and cultural practices. In the methods, Critical Discourse Analysis was used as a guideline to examine the relation between discourse and society. Text, discourse practice, and social-cultural practices of the program were analyzed according to Norman Fairclough’s theory (1995). A total of 94 episodes of TV programs broadcasted between October 2017 to March 2019 were examined. The results showed that there were five categories of discourses: 1) creating an international recognition 2) The national reform with stability, prosperity, and sustainability 3) Anti-Corruption and Protecting National Security 4) An administration following the King's principles and 5) Natural resource management. With respect to Text, the TV program showed how the government had adopted “The King's Principles” and “Sustainable Development Goals (SDGs)” to their administration in order to receive acceptance by the audiences. The discourse of development communication was focusing on righteousness. Moreover, projects and policies made by the government were showed to be related with SDGs and The King's philosophy in order to obtain positive perception of the audiences.

Keywords: Discourse, Critical discourse analysis, The King's Philosophy for Sustainable Development

บทนำ

ตลอดระยะเวลา 50 ปีที่ประเทศไทยได้พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ ตั้งแต่แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504 ถึง พ.ศ. 2509) มาจนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 ถึง พ.ศ. 2554) นั้นได้ข้อสรุปว่า “เศรษฐกิจดี สังคมยังมีปัญหา การพัฒนายังไม่สมดุล” (สรเสรีญ วงศ์ขุ่ม, 2554) สะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบการพัฒนาของประเทศไทยที่ยังพัฒนาได้เพียงแค่บางมิติ โดยเฉพาะการพัฒนาเพียงด้านเศรษฐกิจเท่านั้นแต่ยังมีอีกหลายปัญหาที่เป็นผลพวงเกิดขึ้นจากการพัฒนาดังกล่าว วาทกรรม “การพัฒนาที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” จึงถูกนำเสนอขึ้นมาและถกเถียงกันมากขึ้นเพื่อต้องการพัฒนาแก้ไขปัญหาว่าจะหาอย่างไรความสำเร็จในการเจริญเติบโตของประเทศ จึงจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต รายได้ของประชาชนส่วนใหญ่ และลดช่องว่างทางชนชั้นในสังคม (Winkler & Williams, 2017)

“การพัฒนาที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” (Stronger, Together and Leave No One Behind) ถูกนำเสนอและมีอิทธิพลต่อการพัฒนาในมิติต่างๆ อย่างต่อเนื่องทั้งในระดับโลกและประเทศไทย (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม, 2560) วาทกรรมดังกล่าวเกิดขึ้นหลังจากเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium

Development Goals หรือ MDGs) ซึ่งต้องการเสริมสร้างมาตรฐานชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน โดยมีเป้าหมายสำคัญ 8 ด้าน ได้สิ้นสุดลงเมื่อปี ค.ศ. 2015 องค์การสหประชาชาติ (United Nations : UN) จึงจัดทำเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals หรือ SDGs) ทั้งหมด 17 เป้าหมาย โดยมุ่งหวังจะช่วยแก้ปัญหาที่โลกกำลังเผชิญอยู่ เช่น ความยากจน ความไม่เท่าเทียม สภาวะโลกร้อน และสันติสุข เพื่อเสริมแนวคิด “ไม่เป็นการทิ้งใครไว้ข้างหลัง” โดยคาดว่าจะทำได้สำเร็จได้ภายในปี ค.ศ. 2030 ซึ่งประเทศไทยในรัฐบาลของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้มีความพยายามในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาของประเทศโดยจัดทำแผนที่นำทาง (Roadmap) ขับเคลื่อนเป้าหมายและเป้าประสงค์การพัฒนา 17 เป้าหมายของ SDGs เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนา โดยมียุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เป็นภาพฝันของแผนการพัฒนาประเทศ ที่มาพร้อมกับคติพจน์ที่เรามักจะได้ยินติดหูกับคำว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” กลยุทธ์ในการพัฒนาประเทศของรัฐบาลอาศัยการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้บรรลุผล ด้วยการเน้นการมีส่วนร่วมจากภาคเอกชนและภาคประชาสังคม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

รูปแบบการพัฒนาประเทศตามเป้าหมายของเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ของประเทศไทยในรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ประยุกต์และนำเสนออยู่ในรูปแบบของ “ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” ซึ่งอยู่ในช่วงของการพัฒนาเศรษฐกิจสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 รวมทั้งการพัฒนาประเทศเพื่อก้าวเข้าสู่สังคมโลกทั้งในระดับภูมิภาค และในระดับโลก โดยนำพระราชดำรัสที่ให้ “ประชาชนเป็นศูนย์กลาง” ของการพัฒนามาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน และได้เชื่อมโยงในเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (กอบศักดิ์ ภูตระกูล, 2561) โดย “ศาสตร์พระราชา” คือ องค์ความรู้ของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 แห่งราชวงศ์จักรี เป็นการวางแนวทาง แนวคิด ทฤษฎี หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักการและขั้นตอนในการทรงงาน และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อแก้ไขปัญหาของประชาชน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้รับการนำไปประยุกต์ใช้อย่างแพร่หลาย ทั้งในภาคเกษตรกรรม ธุรกิจ การจัดการทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม และสถานศึกษา

อย่างไรก็ตามการนำเสนอแนวคิดและการปฏิบัติที่ว่าด้วยศาสตร์พระราชากับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะผู้นำรัฐบาลนั้นถูกถ่ายทอดวาทกรรมผ่าน “รายการศาสตร์พระราชากับการพัฒนาอย่างยั่งยืน” ที่มีการเพื่อประชาสัมพันธ์ภารกิจของรัฐบาล ผลของการปฏิบัติการ ตลอดจนการนำเสนอรูปแบบและทิศทางที่รัฐบาลกำลังจะปฏิบัติ โดยมีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาเป็นผู้ดำเนินรายการ รายการศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน เดิมชื่อรายการ “เดินหน้าประเทศไทย: คืบความสุขให้คนในชาติ” เริ่มต้นเผยแพร่ครั้งแรกเมื่อ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 หลังการรัฐประหาร 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 โดยมีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ในขณะนั้น รายการดังกล่าวเผยแพร่ครั้งแรกหลังการรัฐประหาร 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 โดยมีเนื้อหาบรรยายความคืบหน้าการทำงานด้านต่างๆ ของรัฐบาล ต่อมาหลังรัชกาลที่ 9 เสด็จสวรรคต รายการจึงได้เปลี่ยนชื่อเป็นศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยออกอากาศทุกช่องโทรทัศน์ในวันศุกร์ตั้งแต่เวลา 20.15 น. เป็นต้น ไปใช้เวลาราว 1 ชั่วโมง ต่อมาได้มีการปรับลดระยะเวลาในการออกอากาศเหลือ 20 นาที รายการยังพยายามสร้างความเข้าใจระหว่างรัฐบาลกับประชาชนผ่านการนำเสนอด้วยทิวทัศน์ว่าด้วยการนำศาสตร์พระราชมานำใช้ในการพัฒนาประเทศ

ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้จึงเป็นการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ในรายการ “ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” โดยมีคำถามในการศึกษาว่า วาทกรรมผ่านตัวเนื้อหาของรายการ การนำเสนอคำพูดของผู้ดำเนินรายการใน

ประเด็นของการใช้ภาษาในการสื่อสาร บริบทของสังคม รวมไปถึงการใช้ช่องทางการสื่อสารดังกล่าวนี้ได้อำนาจในการผลิตซ้ำ หรือปิดกั้นการดำรงอยู่ของความหมายในสิ่งต่าง ๆ ที่รัฐพยายามแสดงออกอย่างไร โดยใช้การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis) เพื่อทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรมกับสังคม ผ่านการวิเคราะห์ตัวบท (Text) วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม (Discourse Practice) และวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม (Socio-cultural Practice) ตามแนวทางการศึกษาของ Norman Fairclough (1995)

เป้าประสงค์ในการศึกษา

การศึกษานี้มีเป้าประสงค์การศึกษาเพื่อทำความเข้าใจวาทกรรมเชิงวิพากษ์ในรายการ “ศาสตร์พระราชา สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” ว่ามีลักษณะ (ตัวบท) เป็นอย่างไร รวมถึงศึกษาวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมที่ปรากฏในรายการกับวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมว่ามีความสัมพันธ์ และมีอำนาจในการผลิต สร้าง และการดำรงอยู่ของความหมายในสิ่งต่าง ๆ ที่รัฐบาลพยายามแสดงออกอย่างไร

รากฐาน แนวคิดของวาทกรรมกับการพัฒนา

คำว่า “วาทกรรม” หรือ “Discourse” นั้นเป็นคำที่เกิดขึ้นมาไม่นานและถูกนำไปใช้ในหลายแวดวงวิชาการ คำว่าวาทกรรมปรากฏในสังคมไทยเป็นเวลาไม่นานนัก โดยสมเกียรติ วันทะนะคนแรกที่น่าคำว่า วาทกรรม มาใช้เพื่อแทนคำว่า “Discourse” (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2543) ซึ่งวาทกรรมเป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจจากนักวิชาการร่วมสมัย ในฐานะที่เป็นชุดความคิดซึ่งสามารถนำไปใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ปรากฏการณ์ต่างๆ ทางสังคม การเมือง วัฒนธรรม ตลอดจนภาษาและวรรณกรรมได้อย่างหลากหลาย และเป็นการเปิดมิติของการตีความประเด็นต่างๆ ทางสังคมในมุมมองที่แปลกใหม่ ในการศึกษาทางสังคมศาสตร์นั้นนักคิดที่ได้รับการอ้างอิงอย่างกว้างขวาง เช่น Foucault (1974 อ้างถึงใน ธนวัตร มัททวีวงศ์, 2559) ได้กล่าวถึง “Discourse” ไว้ว่า คือ วิถีปฏิบัติที่สร้างสิ่งที่พูดถึงนั้นอย่างเป็นระบบ ส่วน Kress (1985) ได้ขยายความหมายของ “Discourse” เป็นเรื่องที่มาจากแวดวงทางสังคม ส่วน “Text” เป็นเรื่องของแวดวงทางภาษา ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่าง “Discourse” และ “Text” ก็คือการตระหนักถึงความจริงร่วมกันซึ่งวาทกรรมจะแสดงให้เห็นได้จากตัวบท

ต่อมา Fairclough (1995) ได้กล่าวถึง “Discourse” โดยอธิบายว่า เป็นการใช้อย่างครอบคลุมถึงการเขียน กิจกรรมที่สื่อความหมายรูปแบบอื่นๆ เช่น ภาพถ่าย ภาพยนตร์ และอวัจนภาษา ตลอดจนมองวาทกรรมตามทฤษฎีทางสังคมว่าเป็นวิถีปฏิบัติทางสังคมรูปแบบหนึ่ง (ธนวัตร มัททวีวงศ์, 2559) ซึ่งความหมายของ “Discourse” ยังคงมีความหมายที่ไม่ชัดเจน ดังนั้นเพื่อให้ผู้ศึกษาเรื่อง “Discourse” เกิดความสับสน Fairclough (1995) จึงได้สรุปความหมายของ “Discourse” ออกเป็นสองแนวทาง ได้แก่ ความหมายเชิงภาษาศาสตร์และความหมายเชิงสังคมมานุษยวิทยา โดยความหมายเชิงภาษาศาสตร์นั้น Van Dijk (1997) ที่ให้ความเห็นไว้ว่า โดยปกติ “Discourse” เป็นการอ้างถึงรูปแบบของการใช้ภาษา เพราะ “Discourse Analysis” เป็นการวิเคราะห์รูปแบบการใช้ภาษาว่าใครเป็นผู้ใช้ ใช้อย่างไร ทำไม และเมื่อไร ซึ่งถือเป็นลักษณะของหน้าที่หรือเหตุการณ์การสื่อสาร ในขณะที่ในความหมายเชิงสังคมมานุษยวิทยา “Discourse” หมายถึง ระบบและกระบวนการในการสร้าง/ผลิต (Constitute) เอกลักษณ์ (Identity) และ

ความหมาย (Significance) ให้กับสรรพสิ่งต่างๆ ในสังคมที่ห่อหุ้มเราอยู่ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ความจริง อำนาจ หรือตัวตนของเราเอง (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2543)

จากรากฐานและการนำวาทกรรมเข้ามาใช้ในมิติทางด้านสังคมศาสตร์วาทกรรมจึงเป็นมากกว่าเรื่องของภาษาหรือคำพูด แต่มีการปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริงตามวาทกรรมนั้น หรือเรียกว่า Discursive practice โดย Foucault (1972) ได้ตีแผ่และพยายามนำเสนอความหมายของวาทกรรมอย่างชัดเจนว่า วาทกรรมถูกสร้างขึ้นจากความแตกต่างระหว่างสิ่งที่สามารถพูดได้อย่างถูกต้องในช่วงเวลาหนึ่งกับสิ่งที่ถูกพูดอย่างแท้จริง วาทกรรมจึงสร้างสรรพสิ่งต่างๆ ขึ้นมาภายใต้กฎเกณฑ์ที่ชัดเจนชุดหนึ่ง ทั้งนี้ ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร (2543) ได้นำเสนอตัวแบบที่อธิบายวาทกรรมได้อย่างเข้าใจตัวอย่างเช่น วาทกรรมว่าด้วยการพัฒนา ที่ตีแผ่วาทกรรมเป็นตัวเข้าไปกำหนดความหมายให้สิ่งที่เรียกว่า “การพัฒนา” และ “การด้อยพัฒนา” คำสองคำนี้ก็ถูกกำกับด้วยกฎเกณฑ์ของชุดวาทกรรมที่ผู้ให้ความหมายกำหนดขึ้นสิ่งนี้ Foucault (1972) เรียกว่า “Archive” นั่นเอง อย่างไรก็ตามในการศึกษาครั้งนี้ไม่ได้มุ่งพยายามทำความเข้าใจวาทกรรมทางด้านสังคมศาสตร์เพียงอย่างเดียว แต่ยังสนใจวาทกรรมในเชิงของภาษาศาสตร์ที่ประกอบไปด้วยวิธีการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ของ Fairclough (1995) ที่มองถึงตัวบท (Text) วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม (Discourse Practice) และวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม (Socio-cultural Practice) ด้วย ซึ่งการวิเคราะห์วาทกรรมจะช่วยให้เราเข้าใจและเห็นอำนาจของวาทกรรมในการสร้างภาพลักษณ์หรือจินตภาพขึ้นมาและถูกสร้างขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมผ่านการปฏิบัติการต่างๆ

การก่อตัวของแนวคิดการพัฒนาย่างยั่งยืนหรือการพัฒนาที่ไม่ทิ้งคนไว้ข้างหลังจากระดับโลกสู่สังคมไทย

แนวคิดของการพัฒนาย่างยั่งยืนและเกิดวาทกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานั้นเริ่มมีชัดเจนในยุคหลังสงครามโลกครั้งที่สองที่มีการกำหนดกฎเกณฑ์ว่า ประเทศไหนคือประเทศพัฒนาแล้ว หรือยังเป็นประเทศด้อยพัฒนา ในยุคแห่งการพัฒนานี้ทำให้เกิดยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ วิธีการที่ประเทศมหาอำนาจตะวันตกนำมาใช้จัดระเบียบกับประเทศที่ได้รับวาทกรรมว่าเป็นประเทศด้อยพัฒนา เพื่อวัตถุประสงค์ในการควบคุม แทรกแซง จัดระเบียบในหลายๆด้าน ผ่านเงื่อนไขการพัฒนาที่มาพร้อมกับแนวคิด ทฤษฎีตะวันตก เงินทุน องค์ความรู้ ในการสร้างความชอบธรรม แต่การพัฒนาที่กล่าวอ้างยังไม่สามารถปฏิบัติการได้อย่างสมบูรณ์แบบ และส่งผลให้เกิดปัญหาจากการพัฒนาตามมามากมายโดยเฉพาะการพัฒนาตามกระแสหลักที่มุ่งเน้นความทันสมัยจนทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในหลายๆ ประเทศ

จากผลของการพัฒนาดังกล่าวทำให้องค์การระดับโลกเริ่มถกเถียงและปรับเปลี่ยนรูปแบบการพัฒนาที่เน้นการพัฒนาที่คำนึงถึงปัจจัยอื่นมากขึ้น ซึ่งในปี ค.ศ. 2015 จึงเกิดกระบวนทัศน์ “การพัฒนาย่างยั่งยืน” โดยการจัดทำเป้าหมายการพัฒนาย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เพื่อให้ประเทศต่างๆ นำไปเป็นต้นแบบในทางปฏิบัติ โดยมุ่งบรรลุผลสำเร็จของการพัฒนาที่ยั่งยืนในมิติเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยมีการเพิ่มเป้าหมายในการพัฒนามากถึง 17 เป้าหมาย ในช่วงระยะเวลา 15 ปีข้างหน้า (ค.ศ. 2030) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 SDGs 17 เป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยองค์การสหประชาชาติ

ที่มาภาพ: <https://www.un.or.th/globalgoals/th/the-goals/>

อย่างไรก็ตามอิทธิพลของวาทกรรมการพัฒนาในระดับโลกที่มาพร้อมกับวิธีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการพัฒนาที่เน้นการพัฒนาโดยพยายามลดความเหลื่อมล้ำควบคู่กับการพัฒนาแบบองค์รวมในทุกมิติ จึงเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาประเทศในยุครัฐบาลของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาอย่างเห็นได้ชัด เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้นได้ถูกนำเสนอผ่านยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี รวมไปถึงในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับล่าสุด ซึ่งผลของการปฏิบัติงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาตามแนวทางของ SDGs ที่นำเสนอและสื่อสารกับประชาชน คือ การนำเสนอผ่านรายการ “ศาสตร์พระราชา สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” ออกอากาศทางโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย

ศาสตร์แห่งการพัฒนาการสื่อสารทางการเมืองในรายโทรทัศน์ของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

หากมองย้อนกลับไปในปีพุทธศักราช 2557 รัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้มีนโยบายในผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อเป็นช่องทางการสื่อสารและทำความเข้าใจกับประชาชนคือ รายการคืนความสุขให้คนในชาติ และรายการเดินหน้าประเทศไทย ซึ่งทั้ง 2 รายการไม่ค่อยได้รับความนิยมจากประชาชนเท่าใดนัก ตลอด 5 ปีที่ผ่านมา จึงทำให้รัฐบาลพยายามปรับเปลี่ยนรูปแบบรายการมาโดยตลอด และเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2559 รายการของรัฐบาลได้เปลี่ยนชื่อจาก “รายการคืนความสุขให้คนในชาติ” เป็น “ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” โดยเนื้อหาจะพูดถึงการดำเนินงานของรัฐบาล ที่เชื่อมโยงกับพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว การบริหารประเทศของรัฐบาลจะดำเนินการภายใต้หลักการมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชาซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากพระราชกรณียกิจของรัชกาลที่ 9 สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อบรรลุ SDGs ทั้ง 17 ประการได้ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีที่พัฒนาขึ้นตามปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียงเพื่อถ่ายทอดแนวคิดเป็นยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 การปรับปรุงกฎหมาย และแผนแม่บทด้านต่างๆ เป็นการนำไปสู่การปฏิบัติ ทั้งนี้มีแผนเส้นทางที่จะทำให้บรรลุ SDGs ได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้สะท้อนอยู่ในผลการปฏิบัติงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่ถูกนำเสนอผ่านรายการโทรทัศน์ “ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” ด้วยวิธีการสื่อสารทางการเมือง ซึ่งหากมองตามทฤษฎีสื่อสารทางการเมือง (Political Communication) เชิงวิพากษ์ตาม อุดมการณ์ วัฒนธรรมและการครอบงำ (Ideology cultural and hegemony) (Marx & Engels, 1987) ปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีส่วนร่วมต่อการครอบงำทางการเมืองและสังคมในวงกว้าง ภายใต้บริบทของสังคมวัฒนธรรมและพลังอำนาจของอุดมการณ์ รวมไปถึงการสร้างวัฒนธรรมนิยมที่มีความสอดคล้องกับช่วงเวลาในขณะนั้น และปฏิเสธไม่ได้ว่าในเทคโนโลยีการสื่อสารที่มีการพัฒนาอย่างก้าวหน้า มีความสัมพันธ์กับอำนาจทางการเมือง และการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมอย่างแยกออกจากกันไม่ได้ (McQual, 1995)

รายการโทรทัศน์ “ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” นอกจากจะทำหน้าที่สื่อสารกับประชาชนในเรื่องการปฏิบัติภารกิจของรัฐบาล การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารทางราชการ ยังแฝงไปด้วยวาทกรรมในการพัฒนาตามเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงการเชื่อมโยงไปยังอุดมการณ์ วัฒนธรรมและการครอบงำที่รัฐบาลพยายามนำเสนอผ่านรายการโทรทัศน์

วิธีวิทยาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์

วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis) Van Dijk (2001) เป็นการอธิบาย ลักษณะของการศึกษาการวิเคราะห์วาทกรรมที่เน้นการอธิบายรูปแบบของการใช้อำนาจในสังคม การครอบงำ และความไม่เสมอภาคที่ถูกแสดง ผลิตซ้ำ รวมถึงถูกต่อต้านผ่านตัวภาษาและคำพูดที่ปรากฏในบริบทของสังคมและการเมือง การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์จึงอาจทำให้เข้าใจจุดยืนที่ชัดเจน ดีแผล และต่อต้านความไม่เท่าเทียมกันทางสังคมได้ ในขณะที่ Fairclough (2010) ได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างปฏิบัติการทางสังคมและภาษา โดยแสวงหาความเป็นธรรมชาติในกระบวนการทางสังคมและคุณสมบัติของภาษาในตัวบทต่างๆ ซึ่งวิธีการวิพากษ์จะให้ความสำคัญไปที่การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวบท กระบวนการทางสังคมและความสัมพันธ์ของอุดมการณ์ อำนาจ การครอบงำ ความไม่เท่าเทียมกัน ชนชั้นทางสังคม เพศภาพ หรือ เชื้อชาติ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม Fairclough and Wodak (1997) ได้สรุปหลักสำคัญของแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ ไว้ดังนี้ 1) วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์เป็นการอธิบายปัญหาของสังคม 2) มีความสัมพันธ์ในอำนาจ 3) วาทกรรมเป็นเรื่องของสังคมและวัฒนธรรม 4) วาทกรรมทำงานในเชิงอุดมการณ์ 5) วาทกรรมคือประวัติศาสตร์ 6) ความเชื่อมโยงระหว่างตัวบทกับสังคมคือตัวประสาน 7) การวิเคราะห์วาทกรรมคือการตีความและอธิบาย และ 8) วาทกรรมคือรูปแบบของการกระทำทางสังคม

วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis) ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชื่อมโยงระหว่างการพัฒนาอย่างยั่งยืนกับบริบททางสังคมวัฒนธรรม เช่น อำนาจ การครอบงำ อุดมการณ์ ความเหลื่อมล้ำ ชนชั้นทางสังคม โดยเป็นการวิเคราะห์ตัวบทเพื่อนำไปสู่การอธิบายและตีความโดยนำเสนอว่าสิ่งเหล่านี้ถูกสร้างและสะท้อนในตัวบทของการพัฒนา (รูปแบบการพัฒนา) อย่างไร ซึ่งวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ มีรอบคิด 3 มิติ คือ มิติตัวบท (Text) มิติการปฏิบัติทางวาทกรรม (Discourse Practice) และมิติปฏิบัติการทางสังคมวัฒนธรรม (Socio-cultural Practice) ซึ่ง ฝั่ง

พร พานโพธิ์ทอง (2556) ได้อธิบายกรอบมิติทั้งสามของวาทกรรมตามแนวทางของ Fairclough ไว้ดังนี้ มิติที่ 1 ตัวบท (Text) นั้นเป็นการสร้างความหมาย ประกอบไปด้วย ระบบความรู้ ความเชื่อ อัตลักษณ์ และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น มิติที่ 2 มิติการปฏิบัติทางวาทกรรม (Discourse Practice) คือ การศึกษากระบวนการสร้างตัวบท และการบริโภควัตถุ ที่เป็นสื่อกลางระหว่างสังคม กล่าวคือ สังคมที่มีอิทธิพลต่อตัวบทในทางอ้อมหรืออธิบายได้ว่าสังคมกำหนดวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมและวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมไปกำหนดตัวบทอีกต่อหนึ่ง และ มิติที่ 3 ปฏิบัติการทางสังคมวัฒนธรรม (Socio-cultural Practice) คือการศึกษาในบริบททางสังคม การวิเคราะห์จะทำให้เห็นความสัมพันธ์แบบวิภาษระหว่างตัวบทกับสังคมซึ่งเป็นหัวใจสำคัญอย่างหนึ่งของการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์

การศึกษานี้เป็นการศึกษาจากแหล่งข้อมูลจากรายการโทรทัศน์ “ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” ซึ่งเป็นข้อมูลเอกสาร ได้แก่ บทรายการ “ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” ที่เป็นบทถอดเทปคำพูดของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี โดยเก็บรวบรวมข้อมูลย้อนหลัง ตั้งแต่วันออกอากาศวันที่ 6 ตุลาคม 2560 ถึงวันที่ 29 มีนาคม 2562 จำนวน 94 ตอน จากเว็บไซต์สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์ <http://thainews.prd.go.th> รวมไปถึงการศึกษาเอกสารต่างๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูลเกี่ยวข้องกับรายการ ผู้ผลิต รวมไปถึงข้อมูลเอกสารทฤษฎี

ตัวบท ผู้ผลิตวาทกรรม และวาทกรรมการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ตัวบทที่ปรากฏในรายการถูกนำเสนอผ่านพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีผู้ซึ่งเป็นผู้ดำเนินรายการในฐานะผู้นำเสนอตัวบท (Actor) จากการรวบรวมข้อมูล สามารถวิเคราะห์ตัวบทในการนำการนำศาสตร์พระราชามาใช้ในการพัฒนาประเทศ ซึ่งการนำเสนอตัวบทของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้ศึกษาจำแนกประเด็นที่พบในรายการได้ 5 ประเด็น ดังนี้

การสร้างการยอมรับในระดับนานาชาติ ในประเด็นดังกล่าวนั้นแสดงให้เห็นว่าพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ต้องการสื่อสารไปยังประชาชนว่า การปฏิบัติงานของรัฐบาลเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ รัฐบาลพยายามเข้าไปมีบทบาทในระดับนานาชาติด้วยเป็นหุ้นส่วนรวมถึงการนำเสนอแนวทางการพัฒนาด้วยนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังปรากฏในตัวบทดังนี้

“ในเรื่องของการส่งเสริมให้ประชาชนชาวไทยและประชาคมโลก ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการประยุกต์ “ศาสตร์พระราชา” ไปใช้ในการพัฒนาที่ยั่งยืนให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนา SDG 2030 ของสหประชาชาติ ถึงแม้ปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วนั้นจะเป็นอุปสรรคกีดขวางการทำงานของรัฐบาลและคสช. แต่ก็ไม่ได้นำไปสู่ความล้มเหลวแต่อย่างใดนะครับ ผมอยากยืนยันอย่างนั้น” (รายการศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน, 26 พฤษภาคม 2560)

“ประเทศไทยจะมุ่งเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับภูมิภาค พยายามแก้ไขข้ออุปสรรคที่ทำให้ความร่วมมือต่าง ๆ เป็นไปอย่างล่าช้า ผลักดันให้เกิดผลสัมฤทธิ์โดยเร็ว รวมทั้งการเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนใน ASEAN และภาคีภายนอก เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอาเซียน อาทิจ เป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง

ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง และมองไปในอนาคต เพื่อให้เกิดการเติบโตและพัฒนาการที่ยั่งยืนนะครับ” (รายการศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน, 6 ตุลาคม 2560)

“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ภูมิคุ้มกัน และเงื่อนไขความรู้คู่คุณธรรม เป็นแนวทางดำรงชีวิตและการปฏิบัติตนให้สมดุล พร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอก และโลกาภิวัตน์อย่างรู้เท่าทัน พระเกียรติคุณดังกล่าวเป็นที่ประจักษ์แก่ชาวโลก...แนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้บรรจุไว้เป็นส่วนหนึ่งของแผนการพัฒนาขององค์การสหประชาชาติ เพื่อให้ชาติสมาชิกได้นำไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดแผนพัฒนาอย่างยั่งยืนภายใต้บริบทของประเทศตนเอง ซึ่งหลายประเทศได้มีความสนใจศึกษา ทำความเข้าใจ เพื่อน้อมนำไปประยุกต์ใช้แล้วในปัจจุบัน” (รายการศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน, 13 ตุลาคม 2560)

จากตัวบทข้างต้นแสดงให้เห็นว่าพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้พยายามสร้างวาทกรรม “การไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” ที่กำลังสื่อสารว่าตนได้ปฏิบัติแนวทางการพัฒนาตามแนวของ SDGs ซึ่งมีพื้นฐาน เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางในการปฏิบัติและวางรากฐานการกำหนดนโยบายต่างๆ ของรัฐบาล ซึ่งจะเห็นได้ว่าแนวทางการปฏิบัติงานของรัฐบาลมีความเชื่อมโยงกับหลักปรัชญาของ “เศรษฐกิจพอเพียง” และแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อสร้างความชอบธรรมในการกำหนดนโยบายและเพื่อให้ได้การยอมรับในเวทีโลก

การดำเนินงานตามพระราชดำริ ในรายการ “ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” พบประเด็นการสื่อสารในตัวบทที่นำเสนอว่า สิ่งทีรัฐบาลของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ดำเนินการอยู่เป็นสิ่งที่ยึดแนวทางปฏิบัติของพระมหากษัตริย์ ซึ่งปรากฏดังนี้

“...ผมขอให้ทุกคนได้จดจำ...พึงระลึกอยู่เสมอว่า ด้วยเพียง “สองพระหัตถ์” ของพระองค์ท่าน ได้ทรงสร้างสรรค์โครงการมากมาย ก่อให้เกิดปัญญาและหลักคิด ที่เป็นประโยชน์ในการใช้ชีวิต รวมทั้งการทำงาน ให้แก่ปวงชนชาวไทย ดังนั้นพวกเราหลายล้านคน ก็ต้องช่วยกันสานต่อ “งานที่ยังไม่เสร็จสิ้น” เพื่อให้พระองค์ท่านได้ทอดพระเนตรเห็นความเจริญวัฒนาสถาพรของแผ่นดินไทย ความรัก สมัครสมานสามัคคีของคนในชาติ และประโยชน์สุขของปวงชนชาวไทย ให้ท่านได้ทรงหายเหนื่อยและหายห่วง (รายการศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน, 27 ตุลาคม 2560)

“7 ทศวรรษ แห่งการพัฒนาประเทศ” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงให้ความสำคัญกับคนในฐานะที่เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการพัฒนา ทรงเน้นการบำบัดทุกข์บำรุงสุข และยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน โดยเริ่มต้นจากพื้นฐานเดิมที่มีอยู่ก่อน แล้วค่อย ๆ สร้างเสริมให้ก้าวหน้ามั่นคงขึ้นเป็นลำดับ สำหรับเป็นรากฐานที่จะรองรับความเจริญก้าวหน้าและความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม อันเป็นผลจากการพัฒนา เพื่อที่ประชาชนจะสามารถยืนหยัดอยู่ได้ด้วยตนเอง อันเป็นพื้นฐานของการพัฒนาอย่างยั่งยืน (รายการศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” 1 ธันวาคม 2560)

จากตัวบทดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการกล่าวถึง “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ว่าเป็นแนวทางในการพัฒนาที่เหมาะสมกับการพัฒนาในบริบทของประเทศไทย รัฐบาลของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา มีความพยายามในการปฏิบัติด้วยการยึดหลักเอาพระราชดำริ และสะท้อนว่าการนำหลักการดังกล่าวมาใช้จะสามารถลดปัญหาและพัฒนาสังคมได้

การปฏิรูปประเทศด้วยการสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน จากการวิเคราะห์ตัวบทยังพบประเด็นการปฏิรูปประเทศตามแนวทางที่รัฐบาลนี้ได้กำหนดไว้ และสื่อสารถึงประชาชนดังนี้

“พี่น้องประชาชน และเพื่อนๆ ข้าราชการครับ สำหรับหลักการ นโยบาย ยุทธศาสตร์ ในการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลนี้ ตั้งแต่ปี 57 58 59 60 และในอนาคตอีก 20 ปี ข้างหน้านั้น ก็เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ของประเทศไทยไปสู่ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ด้วยการน้อมนำ “ศาสตร์พระราชา” ไปสู่การปฏิบัติเพื่อจะนำพาประเทศและประชาชนให้มีความอยู่ดีกินดีอย่างแท้จริง ตามพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รายการศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน, 18 พฤศจิกายน 2559)

“ในช่วงของการเปลี่ยนผ่านประเทศ มีการปฏิรูปมากมายที่เรากำลังดำเนินการอยู่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มิฉะนั้นแล้วจะได้เฉพาะพื้นฐาน เพราะพื้นฐานจะทำให้เกิดการปฏิรูปในเชิงที่เป็นกิจกรรมขนาดใหญ่ เราต้องดำเนินการให้เป็นขั้นเป็นตอน มีระเบียบแบบแผน มีกรอบยุทธศาสตร์ชาติของเรา เพื่อจะมุ่งไปสู่วิสัยทัศน์ของประเทศไทยก็คือ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” (รายการศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน, 10 พฤศจิกายน 2560)

“เรามีปัญหามากมายในการเดินหน้าประเทศไปสู่ความยั่งยืน โดยเราจะต้องกำหนดกรอบเวลาจัดทำแผนแม่บทของแต่ละส่วนราชการให้สอดคล้องกับทั้งแผนปฏิรูป แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทุก ๆ 5 ปี ปัจจุบันแผนที่ 12 และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง อย่างยั่งยืน ต่อ ๆ ไปของทุกรัฐบาล(รายการศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” 26 มกราคม 2561)

จากตัวบทข้างต้นที่ยกมา “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ถูกนำเสนอและสร้างความชอบธรรมในการบริหารประเทศของรัฐบาล โดยพยายามเน้นถึงเป้าหมายในระยะยาว 20 ที่รัฐบาลของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาได้วางรากฐานเอาไว้ โดยกล่าวอ้างว่า มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน จะเป็นแนวทางการพัฒนาอันนำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้ในอนาคต

การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จากการวิเคราะห์ตัวบทพบประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรซึ่งพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา พยายามสื่อสารว่ารัฐบาลนี้ไม่ได้ละเลยและให้ความสำคัญกับการบริหารทรัพยากรดังนี้

“ในฐานะที่บ้านเมืองเราเป็น ชาติเกษตรกรรม รัฐบาลให้ความสำคัญอย่างมากที่จะดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาและยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร โดยส่งเสริมระบบการทำเกษตรแปลงใหญ่มาใช้กับเกษตรกรรายย่อยทั้งการปลูกพืชสวน ไร่ นา ประมง ปศุสัตว์...ปัจจุบัน รัฐบาลนี้ได้ริเริ่มโครงการไทย

นิยมยั่งยืน ตามแนวทางประชารัฐเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืนต่อไป” (รายการศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน, 20 เมษายน 2561)

“เบื้องหลังความสำเร็จที่ส่งเสริมให้ราคาข้าวดีขึ้นมีอยู่หลายปัจจัยด้วยกัน การปฏิรูปการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของรัฐบาลนี้ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ ผมอยากจะนำมาเล่าให้ฟังให้ครบทุกมุมมอง เพื่อเป็นเครื่องยืนยันว่า “การปฏิรูปประเทศได้เกิดขึ้นแล้วในทุกๆ ด้าน” (รายการศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน, 1 มิถุนายน 2561)

จากตัวบทการบริหารจัดการทรัพยากร ข้างต้น สะท้อนถึงประเด็นของวาทกรรมในการบริหารจัดการทรัพยากรของรัฐบาลชุดนี้ว่าสามารถทำให้คุณภาพชีวิตของเกษตรกรมีรายได้ที่ดีขึ้น ความเป็นอยู่ดีขึ้น ซึ่งเป็นการผลักดันและยืนยันว่าการปฏิรูปประเทศของรัฐบาลนี้มีทิศทางที่ดีขึ้น

การต่อต้านการทุจริตและปกป้องความมั่นคงของชาติ ในรายการยังพบประเด็นที่พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา พยายามเน้นย้ำและส่งสารไปถึงผู้รับชมรายการในเรื่องของความชอบธรรมของรัฐบาล ว่ารัฐบาลนี้เป็นรัฐบาลที่ต่อต้านการทุจริตและปกป้องความมั่นคงของชาติ ดังนี้

“เรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมานานในสังคมไทย เป็น “สนิม” ในสังคม ในระบบราชการของเรา ปัจจุบันนับว่าเป็นเรื่องที่ดี ที่มีการตรวจสอบจากภาคประชาชน สื่อมวลชน สื่อโซเชียล ขอบคุณที่ช่วยกันรักษาผลประโยชน์ของชาติ” (รายการศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน, 30 มีนาคม 2561)

“การเคลื่อนไหวต่าง ๆ นั้น ผมอยากให้พวกเรานั้นปรับเปลี่ยนทัศนคติ มาสู่การแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี ไม่ใช่ในเชิงกดดันกันไปกันมา แล้วก็ทำไม่ได้อยู่ดี เพราะว่าการชุมนุมเพื่อเรียกร้องขอที่ดินเราก็ดำเนินการอยู่ ถ้าไปกดดันมาก ๆ ก็ทำไม่ได้อยู่ดี ทุกคนก็ต้องการมาก ต้องการมากที่สุด บางครั้งก็ต้องฟังเหตุผลกันบ้าง” (รายการศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน, 4 พฤษภาคม 2561)

จากตัวบทของวาทกรรมการต่อต้านการทุจริตและปกป้องความมั่นคงของชาติ ข้างต้น สะท้อนถึงการนำเสนอแก่ผู้รับชมรายการว่า แนวทางการดำเนินการของรัฐบาลนั้น นอกจากจะเน้นการบริหารประเทศให้ประชาชนมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน แล้ว การรักษาความมั่นคงของชาติ สถาบันพระมหากษัตริย์ และการต่อต้านการคอร์รัปชัน นั้นเป็นภารกิจที่สำคัญของรัฐบาลนี้ เช่นกัน

จากประเด็นในการวิเคราะห์ตัวบทที่ผู้วิจัยค้นพบเกี่ยวกับความรู้ ความเชื่อ ของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนายกรัฐมนตรีกับประชาชน ในการบริหารประเทศด้วยการนำหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนในรายการ “ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” พบว่า พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะผู้นำเสนอตัวบทที่ต้องการสื่อสารถึงประชาชนว่า หลักการดังกล่าวนี้เป็นหลักการที่เหมาะสมมีความเป็นสากลที่ได้รับการยอมรับในเวทีโลก นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าในการพัฒนาประเทศของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชานั้นมีการดำเนินงานตามพระราชดำริยึดถือเป็นแนวทาง อีกทั้งการบริหารการยังพยายามนำเสนอการปฏิรูปประเทศเพื่อต้องการนำพาประเทศไปสู่วิสัยทัศน์

ที่ว่า มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เรื่องของการบริหารจัดการทรัพยากรของประเทศ รวมไปถึงการต่อต้านการทุจริตและปกป้องความมั่นคงของชาติในรัฐบาลของตนมีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

การปฏิบัติทางวาทกรรมในรายการ “ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน”

ตามแนวทางการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ของ Fairclough (1995) จะต้องศึกษาวิปฏิบัติทางวาทกรรมของตัวบท ซึ่งพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีในรัฐบาลชุดปัจจุบัน ในฐานะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการปฏิบัติทางวาทกรรมที่เกี่ยวข้องกับ ผู้นำเสนอตัวบท การคัดเลือกประเด็นในรายการ ภาษาในการสื่อสาร กลุ่มเป้าหมาย รวมไปถึงการเผยแพร่หรือกระจายตัวบทไปยังผู้รับชมรายการ การวิเคราะห์มีรายละเอียดดังนี้

ผู้นำเสนอตัวบท สถานภาพของผู้นำเสนอตัวบทคือ นายกรัฐมนตรี จึงทำให้การนำเสนอเรื่องราวทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อมทางสังคม รวมไปถึงการบริหารงานของรัฐบาลอันเกี่ยวข้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีความน่าสนใจและเป็นเรื่องสำคัญที่ประชาชนจำเป็นต้องรับฟัง ผู้นำเสนอตัวบทจึงมีอิทธิพลต่อการโน้มน้าความคิดของประชาชน มีอำนาจทางการสื่อสารกับประชาชน อาจนำไปสู่การเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของผู้รับสาร ในรายการ “ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” โดยส่วนใหญ่ในรายการจากทั้งหมด 94 ตอน นายกรัฐมนตรีจะรับบทบาทในการเป็นผู้ดำเนินรายการเพียงผู้เดียว ทำให้การส่งสารไปยังประชาชนทั้งหมดมาจากผู้นำเสนอเพียงคนเดียว จากการวิเคราะห์กระบวนการสร้างตัวบทในประเด็นของผู้นำเสนอตัวบท จะเห็นได้ว่า พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะผู้นำเสนอตัวบทหลักที่มีความสำคัญต่อการสร้างวาทกรรมอย่างมาก

ภาพที่ 2 พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะผู้นำเสนอตัวบท

ที่มาภาพ: <https://www.prachachat.net/politics/news-374628>

การคัดเลือกประเด็นในรายการ การคัดเลือกประเด็นการนำเสนอในรายการ ผู้ศึกษาพบว่า เนื้อหาของประเด็นในรายการโดยส่วนใหญ่ จะเป็นการนำเสนอด้วยการเริ่มต้นถึงการยกปัญหาในประเด็นต่างๆ ที่เกิดขึ้นสังคมไทยและสังคมโลกทั้งในอดีตและปัจจุบันอันสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) มานำเสนอ จากนั้นจะเป็นการกล่าวถึง

ภารกิจ หน้าที่ การดำเนินงานของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละประเด็น โดยมีการนำแนวทางหรือโครงการพระราชดำริมาสอดแทรกไว้ในบางภารกิจที่รัฐบาลดำเนินการ ซึ่งหากวิเคราะห์การคัดเลือกประเด็นในการนำเสนอของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นั้น จะเป็นลักษณะของการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร และประเด็นปัญหาที่สังคมกำลังเผชิญอยู่ ยกตัวอย่างเช่น ในรายการ “ศาสตร์พระราชา สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” ออกอากาศวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 พลเอกประยุทธ์เริ่มต้นรายการด้วยการนำเสนอด้วยการกล่าวถึง สังคมไทยเป็น “สังคมพหุวัฒนธรรม” ภายใต้อาณาเขตความแตกต่างต้องยอมรับและเปิดใจเข้าหากัน รัฐบาลได้ตระหนักถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำที่มีมายาวนานและให้การช่วยเหลือพี่น้องประชาชน รวมถึงตระหนักถึงการพัฒนาคูณภาพชีวิตของประชาชน เป็นต้น ประเด็นที่ถูกสื่อสารกับประชาชนส่วนใหญ่จะเชื่อมโยงถึงแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนกับปัญหาของสังคมไทย ลักษณะของประเด็นเหล่านี้เป็นแนวทางการนำเสนอและสื่อสารระหว่างนายกรัฐมนตรีกับประชาชน

ภาษาในการสื่อสาร รายการ “ศาสตร์พระราชา สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” เป็นรูปแบบรายการพูดคุย (Talk Program) ดำเนินรายการโดยการสื่อสารด้วยภาษาแบบกึ่งทางการและไม่เป็นทางการ กล่าวคือ การดำเนินรายการเป็นการเผยแพร่ผ่านการออกอากาศทางโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและภาพลักษณ์ที่ดีของรัฐบาลในการนำเสนอต่อประชาชน ให้เกิดการรับรู้ เชื่อฟังและปฏิบัติตามจึงต้องใช้ระดับภาษาที่เป็นกึ่งทางการ ทั้งนี้การใช้ระดับภาษาแบบกึ่งทางการนั้นยังสร้างความคุ้นเคยเป็นกันเองระหว่างนายกรัฐมนตรีกับประชาชนผู้ฟังรายการ นอกจากนี้ภาษาในการสื่อสารของผู้นำเสนอด้วยยังมีระดับการใช้ภาษาอย่างไม่เป็นทางการควบคู่ไปด้วย เช่นคำว่า “พวกเรา, เพื่อนๆ ข้าราชการ, พ่อแม่พี่น้องที่รัก” เป็นต้น เพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างนายกรัฐมนตรีกับผู้รับสารและโน้มน้าวให้ผู้รับสารเกิดความตระหนักในสิ่งที่นายกรัฐมนตรีพยายามสื่อสาร จากการวิเคราะห์ยังพบว่า รูปแบบคำพูดที่พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ใช้ส่วนใหญ่ในเนื้อหารายการมักจะเป็นประโยคบอกเล่าเป็นหลักในการบรรยายถึงภารกิจ ปัญหา การดำเนินการของรัฐบาล อีกทั้งยังมีการใช้ประโยคปฏิเสธเพื่อการตอบโต้ประเด็นทางการเมืองที่มีการพาดพิงมายังตัวนายกรัฐมนตรีและรัฐบาล รวมถึงประโยคร้องขอในการให้ประชาชนคิด ปฏิบัติตามในมุมมองของนายกรัฐมนตรีและรัฐบาลด้วย และเมื่อถึงช่วงท้ายของรายการผู้นำเสนอด้วยบทมักจะพูดในเชิงของการทิ้งท้ายด้วยประโยคคำถามให้ผู้รับสารคิดต่อว่า สิ่งทีรัฐบาลดำเนินการนั้นมีความสำคัญและมีความชอบธรรม

กลุ่มเป้าหมาย จากลักษณะระดับภาษาที่ใช้ในรายการที่เป็นระดับกึ่งทางการสะท้อนให้เห็นว่ารัฐบาลต้องการเสนอนโยบาย แนวการปฏิบัติภารกิจ และความต้องการของรัฐบาลไปสู่บรรดาข้าราชการ นักการเมือง ภาคธุรกิจเอกชน ประชาชนทุกกลุ่ม กล่าวคือ กลุ่มเป้าหมายที่ผู้นำเสนอด้วยต้องการสื่อสารไปถึงคือประชาชนคนไทยทุกคน โดยต้องการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชนในการบริหารราชการของรัฐบาลรวมทั้งพยายามนำเสนอให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้าใจและรับทราบว่ารัฐบาลกำลังดำเนินการตามแนวทางของการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การกระจายตัวบท การเผยแพร่ด้วยบทในรายการ “ศาสตร์พระราชา สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” มีการเลือกใช้ช่องทางหลายรูปแบบเพื่อให้เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม โดยการเผยแพร่ช่องทางหลักได้แก่ วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุกระจายเสียง โดยนำเสนอในลักษณะโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทยส่งสัญญาณผ่านระบบอะนาล็อกและทีวีดิจิทัลผ่านทุกช่องสถานี (กรมประชาสัมพันธ์, 2562) ทำให้ช่วงเวลาออกอากาศรายการดังกล่าวทุกช่องสถานีจะได้รับ

สัญญาณเดียวกัน รวมทั้งมีการถ่ายทอดเสียงทางวิทยุกระจายเสียงทุกสถานี นอกจากช่องทางการเผยแพร่ด้วยบทดังกล่าวแล้วยังมีการเผยแพร่ในช่องทางโซเชียลมีเดียซึ่งถือเป็นช่องทางการเผยแพร่รอง อันได้แก่ เว็บไซต์ YouTube เว็บไซต์สำนักข่าวของกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งช่องทางดังกล่าวจะเป็นการนำเทปรายการมาเผยแพร่ซ้ำ เพื่อให้ผู้รับสารสามารถเข้าถึงตัวบทที่สนใจได้อีกครั้ง จากการวิเคราะห์การเผยแพร่การปฏิบัติทางวาทกรรมของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา จะพบว่าช่วงเวลาเผยแพร่ด้วยบทจะเป็นช่วงเวลาทุกวันศุกร์ เวลา 20.15 นาฬิกา ซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวจะเป็นช่วงเวลาที่มีคนรับชมโทรทัศน์มากที่สุด (Prime Time) สะท้อนถึงความต้องการของรัฐบาลที่หวังว่าประชาชนคนไทยทุกคนจะเปิดรับสื่อจากนายกรัฐมนตรีในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานของรัฐบาลได้มากกว่าช่วงเวลาอื่นๆ

จากการวิเคราะห์การปฏิบัติทางวาทกรรม (Discursive Practice) ในรายการ “ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” เมื่อพิจารณาจากผลการวิเคราะห์กระบวนการปฏิบัติทางวาทกรรมทำให้เห็นว่า พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ในฐานะผู้นำเสนอด้วยบท ได้อาศัยอำนาจทางการโดยตำแหน่งสั่งการตามอำนาจหน้าที่ให้เกิดกระบวนการสร้างวาทกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยการคัดเลือกประเด็นพยานำประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของการพัฒนาในสังคมโลกและสังคมไทยมานำเสนอให้ผู้รับสาร โดยมีลักษณะการใช้ภาษาที่เป็นกึ่งทางการและไม่ทางการเพื่อให้เข้าถึงประชาชนคนไทยทุกกลุ่ม ผ่านการเผยแพร่ด้วยบทผ่านสื่อช่องทางหลักได้แก่ วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุกระจายเสียง และสื่อโซเชียลมีเดีย โดยมีความมุ่งหวังเพื่อการสร้างความเข้าใจ ความชอบธรรม และทำให้ประชาชนคล้อยตามในการบริหารราชการของรัฐบาล

การพัฒนาอย่างยั่งยืนที่นำไปสู่ปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม

ในการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ตามแนวคิดของ Fairclough (1995) การปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม (Socio-cultural Practice) เป็นมิติด้านสุดท้ายที่ศึกษาปฏิสัมพันธ์ของการสื่อสารระหว่างผู้นำเสนอด้วยบทและผู้รับสาร ซึ่งมีความเชื่อมโยงวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อดัชนีบท การศึกษาครั้งนี้สามารถแยกประเด็นการปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมได้เป็น 4 มิติ ได้แก่ มิติด้านสังคม มิติเศรษฐกิจ มิติการเมือง และมิติทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม โดยแต่ละมิติผู้ศึกษาจะทำการวิเคราะห์ประเด็นต่างๆ ที่ปรากฏในรายการอันสอดคล้องกับ 17 เป้าหมายหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีรายละเอียดดังนี้

มิติด้านสังคม การดำเนินการของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในการปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ได้สื่อสารกับประชาชนในมิติสังคม ปรากฏในประเด็นของการแก้ไขความยากจนลำ การปฏิบัติเชิงนโยบายที่นายกรัฐมนตรีนำเสนอคือ การยกระดับคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อย โดยจัดให้มีการลงทะเบียนผู้มีรายได้น้อยโดยเฉพาะเกษตรกรไทยจะต้องมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น มีหนี้สินลดลง มีฐานะทางสังคมที่ดีขึ้น และมีความภาคภูมิใจในอาชีพกสิกร โดยรัฐบาลมีนโยบายในการแก้ไขความยากจนของเกษตรกร ดังนี้ 1) การทำให้ต้นทุนการผลิตลดลง 2) การเพิ่มมูลค่าและคุณภาพของสินค้าเกษตร ด้วยการแปรรูปและสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ 3) มีการสร้างเครือข่าย และขับเคลื่อนด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นการบูรณาการพัฒนาความเข้มแข็งของสหกรณ์ โดยจัดระบบควบคุมภายใน กลไกการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจ และสร้างเสถียรภาพทางการเงินให้กับสหกรณ์

เพื่อยกระดับคุณภาพสหกรณ์ให้มีมาตรฐาน สร้างเกษตรกรยุคใหม่ “Smart Farmer” ยกระดับสถาบันเกษตรกรให้เข้มแข็ง ปฏิรูปเกษตรกรรมไทยของไทย พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ยังได้สื่อสารไปอีกว่าประชาชนจะต้องได้รับการยกระดับคุณภาพชีวิต เพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยรัฐบาลต้องหารายได้ให้เพียงพอในการจัดสวัสดิการ รัฐสวัสดิการให้กับทุกคน ทุกกลุ่ม ทั้งกลุ่มผู้สูงอายุ โดยรัฐบาลอยากให้ประชาชนอยู่อย่างสบาย

ในแง่ของกฎหมาย มีการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน พ.ศ. 2556 ขึ้น อีกทั้งรัฐบาลได้ตั้งคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) ขึ้นมาเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน พร้อมทั้งตั้งอนุกรรมการย่อยอีก 4 คณะ ขึ้นมาทำงานบูรณาการร่วมกัน อันประกอบด้วย 1) อนุกรรมการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 2) อนุกรรมการส่งเสริมความเข้าใจและประเมินผลการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3) อนุกรรมการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน และ 4) อนุกรรมการการประเมินสิ่งแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ (SEA) เพื่อให้แนวทางการพัฒนาประเทศ การกำหนดนโยบาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าหมายและเป็นไปตามข้อตกลงหรือความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน เช่นเดียวกับการพัฒนา **คุณภาพการศึกษา** รัฐบาลได้วางยุทธศาสตร์จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี ซึ่งได้รับการอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี มีเป้าหมายมุ่งสนับสนุนให้คนไทยมีโอกาสแสวงหาความรู้ในทุกช่วงวัยอย่างเต็มศักยภาพ และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิต เพิ่มทักษะ มีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้ประชาชนสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไป

มิติเศรษฐกิจ ในมิติทางด้านเศรษฐกิจการปฏิบัติทางวาทกรรมที่พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นำเสนอและสื่อสารกับประชาชนที่สอดคล้องกับพัฒนาอย่างยั่งยืน ประกอบไปด้วยในประเด็นของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน รัฐบาลมีการลงทุนสาธารณูปโภคพื้นฐาน เร่งสร้างถนนโดยเฉพาะทางหลักที่เชื่อมระหว่างภูมิภาคต่างๆ เร่งสร้างระบบราง เช่น รถไฟรางคู่ สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาท่าเรือ ท่าอากาศยาน มีการเร่งดำเนินการให้เกิดระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) หรือเขตเศรษฐกิจพิเศษ **นวัตกรรม** รัฐบาลพยายามเร่งให้การสนับสนุนธุรกิจขนาดเล็กทั้ง SMEs และ Startups ทั้งด้านสิทธิประโยชน์ต่างๆ ความช่วยเหลือด้านการเข้าถึงแหล่งเงินทุนภายนอกหรือกองทุนในพื้นที่ การลดหนี้ในระบบ เช่น โครงการนำร่องหนองสาหร่าย ให้เป็นโมเดล เรื่องการดูแลช่วยเหลือตนเอง การลดหนี้ในระบบให้ทุกส่วนราชการไปติดตามเป็นโมเดลขับเคลื่อนการแก้หนี้ในระบบ เชื่อมโยงกันทั้งหมดแหล่งเงินทุนทั้งบริษัท ห้างร้าน ภาคธุรกิจขนาดใหญ่มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ เช่น การจัดตั้งบริษัท ประชาธิปไตยรักสามัคคีทุกจังหวัด เพื่อสนับสนุนให้บริษัทเหล่านี้ สร้างนวัตกรรม นำไปใช้ในการเพิ่มผลผลิต อุตสาหกรรมและบริการใหม่ๆ เป็นการเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนและภาคธุรกิจ นอกจากนี้การนำเทคโนโลยีมาพัฒนาระบบ ใช้ข้อมูลแบบบูรณาการเพื่อวิเคราะห์ วางนโยบาย

มิติการเมือง เพื่อเสถียรภาพทางการเมืองและต่อต้านการคอร์รัปชัน รัฐบาลจะต้องนำพาประเทศไปสู่วิสัยทัศน์ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ไม่ได้ ถ้าหากยังไม่สามารถเอาชนะภัยเงียบจากการทุจริตคอร์รัปชันได้ โดยพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้กล่าวในรายการ “ศาสตร์พระราชา สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” ออกอากาศเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2560 ไว้ว่า “นับเป็นครั้งแรกของประเทศและน่าจะเป็นครั้งแรกของโลกที่ทุกภาคส่วนร่วมลงขัน สร้างกลไก กำหนดวิธีการในการทำ

กิจกรรมเพื่อป้องกันและการชนะการโกง การทุจริต โดยได้รับความร่วมมือจากองค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน รมรungsk ให้มีการดำเนินธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อให้เกิดค่านิยมและวัฒนธรรมการค้าที่ซื่อสัตย์ ไม่ร่วมมือกับคนโกงและไม่ยอมให้ใครโกง” นอกจากนี้รัฐบาลได้แก้ปัญหาธรรมาภิบาลและการคอร์รัปชันในธุรกิจตลาดทุนเพื่อจูงใจให้บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มีการบริหารจัดการและดำเนินธุรกิจอย่างโปร่งใส โดย มีการดำเนินโครงการส่งเสริมการต่อต้านทุจริตคอร์รัปชัน สร้างธรรมาภิบาลในหน่วยงาน โดยจัดทำ 1. โครงการเสริมสร้างธรรมาภิบาลป้องกันและลดความเสี่ยงในการเกิดทุจริตและประพฤติมิชอบ 2. โครงการเสริมสร้างพัฒนาผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีวินัย จรรยา จริยธรรม เพื่อป้องกันให้ผลประโยชน์ทับซ้อน 3. มีมาตรการการจัดการและแก้ไขปัญหาการทุจริต

มิติทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ในการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ตามแนวคิดของ Fairclough การปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม ซึ่งมักจะเน้นการวิเคราะห์ในมิติของการเมือง สังคมและเศรษฐกิจ แต่อย่างไรก็ตามการพัฒนาตามแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) จำเป็นต้องศึกษาในมิติทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วย ซึ่งการปฏิบัติเชิงนโยบายของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่ปรากฏในรายการ คือ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญกับ**ทรัพยากรน้ำและป่าไม้** คือ มีการจัดสรรที่ดิน โดยเร่งทำให้ครบทุกจังหวัดทั้งในส่วนของที่ดินทำกิน เพื่อให้ประชาชนที่เดือดร้อนมีพื้นที่ทำกินให้ถูกกฎหมาย และเป็นการป้องกันการรุกป่า จัดสรรที่ดินทำกินตามแนวทางคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) มีมาตรการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูผืนป่าที่มุ่งเน้นการปฏิบัติการระดับพื้นที่ การมีส่วนร่วมของชุมชน รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนการปลูกป่า มีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการพิทักษ์ป่า (ศปก.พป.) เพื่อการทวงคืน กล่าวโทษและดำเนินคดีผู้กระทำความผิดด้านทรัพยากรธรรมชาติ และเมื่อ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่าเป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยป่าชุมชน สะท้อนถึงการที่รัฐบาลสามารถผลักดันพระราชบัญญัติป่าชุมชน เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนได้ร่วมกับรัฐในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพอันจะส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศมีความสมบูรณ์และยั่งยืน

ทรัพยากรทางทะเล โดยเฉพาะปัญหาพื้นที่ป่าชายเลน การกัดเซาะชายฝั่ง ทางกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับไปประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการฟื้นฟูป่าชายเลนในจังหวัดเพชรบุรีและการดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ต้องสร้างความเข้าใจ สร้างการรับรู้ ให้กับพี่น้องประชาชนในพื้นที่ควบคู่ไปด้วย อีกทั้งการปฏิบัติงานของรัฐบาลในการหารือกับภาคเอกชนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยอาศัยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการประยุกต์องค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบการวิจัยและหลักวิชาการ เพื่อจะทำให้สามารถแก้ปัญหาปริมาณ จำนวนปูม้าที่ลดลงในท้องทะเล จัดตั้งโครงการปลูกป่าในใจคนตามศาสตร์พระราชา เพื่อแก้ปัญหาทรัพยากรป่าชายเลนที่เสื่อมโทรม ป้องกันการกัดเซาะแนวชายฝั่งทะเล คั้นระบบนิเวศให้กับชุมชน ช่วยลดค่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM 2.5 ให้ชาวเมือง และต่อยอดด้วยการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้กับคนไทยทั้งประเทศในอนาคต (รายการศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน, 15 กุมภาพันธ์ 2562)

พลังงาน รัฐบาลมีการจัดทำแผนพลังงานระยะยาว เพื่อรองรับความต้องการใช้พลังงานที่เพิ่มขึ้นตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจหรือประชากรที่เพิ่มขึ้น เพิ่มความสมดุลในการใช้เชื้อเพลิงในรูปแบบต่างๆ ให้มากขึ้น ส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและสนับสนุนการใช้พลังงานทดแทน พลังงานทางเลือก ยกตัวอย่างเช่น รัฐบาลมีการแนวทางในการ

จัดการขยะด้วยการเผาเพื่อลดปริมาณขยะนั้น เป็นวิธีที่จะทำให้การจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ และสามารถนำพลังงานที่เกิดจากการเผาขยะไปใช้ประโยชน์ในการผลิตกระแสไฟฟ้าได้ จึงเป็นวิธีการที่เกิดประโยชน์สูงสุดและได้มีการกำหนดไว้ใน Roadmap การจัดการขยะ มูลฝอยและขยะอันตราย รวมทั้งแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. 2559-2564 แล้ว การขายกระแสไฟฟ้าที่ผลิตได้เข้าสู่ระบบไฟฟ้าของประเทศจะเป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงพลังงาน และคณะกรรมการกำกับกิจการ พลังงานซึ่งได้กำหนดโควตาและอัตราค่าไฟฟ้าในการรับซื้อพลังงานไฟฟ้าจาก เชื้อเพลิงขยะเป็นพลังงานทดแทนประเภทหนึ่งซึ่งจะเป็นปัจจัยหนึ่งในการส่งเสริมให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประเทศ

ภาวะโลกร้อน พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นำเสนอว่ารัฐบาลมีความพยายามในการลดความเปราะบางต่อภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate change) ซึ่งปัญหาที่สังคมกำลังเผชิญอยู่คือปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) แนวทางและมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษขนาดเล็กของรัฐบาลนั้น ประกอบด้วย มาตรการระยะเร่งด่วน ระยะปานกลาง และระยะยาว ที่ต้องการความร่วมมือจากทุก ๆ ฝ่าย เช่น การให้รถยนต์ดีเซล ชสมก. รถยนต์ของทางราชการ ปรับเปลี่ยนไปใช้น้ำมัน B20 เพื่อให้เป็นทางเลือกของผู้บริโภคด้วย โดยรัฐบาลจะเร่งพัฒนาโครงข่ายการให้บริการขนส่งสาธารณะให้เชื่อมโยงทุกระบบ ตามแผนที่กำหนดไว้ให้เป็นทางเลือกในการเดินทาง แทนรถยนต์ส่วนบุคคล และเร่งรัดแผนการเปลี่ยนรถโดยสารขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.) ให้เป็นรถยนต์ที่มีมลพิษต่ำ เป็นต้น อีกทั้งมีมาตรการการพัฒนาไปสู่ยานยนต์ไฟฟ้าจะเป็น Roadmap ทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ไทยไปสู่การเป็นฐานการผลิตและส่งออกยานยนต์ที่ขับเคลื่อนด้วยมอเตอร์ไฟฟ้า เป็นต้น

จากการวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม จะเห็นสภาพการณ์ทางสังคมในมิติต่างๆ อันประกอบไปด้วยมิติทางสังคม มิติการเมือง มิติเศรษฐกิจ และมิติทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ที่พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นำเสนอในรายการ “ศาสตร์พระราชา สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” เพื่อต้องการสื่อสารไปถึงประชาชนทุกกลุ่มว่ารัฐบาลมีนโยบายและการปฏิบัติอย่างไรบ้าง โดยการปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมที่นายกรัฐมนตรีนำเสนอ นั้น ล้วนมีสาเหตุมาจากการสร้างตัวบทในวาทกรรมการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง 5 ตัวบท ได้แก่ ตัวบทในการสร้างการยอมรับในระดับนานาชาติ ตัวบทในการปฏิรูปประเทศด้วยการสร้างความ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ตัวบทในการดำเนินงานตามพระราชดำริ ตัวบทในการต่อต้านการทุจริตและปกป้องความมั่นคงของชาติ และตัวบทในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

บทสรุป

จากการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ “ในรายการศาสตร์พระราชา สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” ผู้ศึกษาพบตัวบทที่ประกอบสร้างเป็นวาทกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนก่อเกิดเป็นตัวบท 5 ชุด ได้แก่ ตัวบทในการสร้างการยอมรับในระดับนานาชาติ ตัวบทในการปฏิรูปประเทศด้วยการสร้างความ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ตัวบทในการดำเนินงานตามพระราชดำริ ตัวบทในการต่อต้านการทุจริตและปกป้องความมั่นคงของชาติ และตัวบทในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนแสดงถึงวิถีปฏิบัติทางวาทกรรม และวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม ตัวบทเหล่านี้ถูกนำเสนอผ่านการผลิตซ้ำที่สื่อสารมายังประชาชนผู้ชมรายการในทุกๆ สัปดาห์ การนำเสนอตัวบทของพลเอกประยุทธ์จะนำเสนอถึงปัญหาที่เกิดขึ้นของวาทกรรมเหล่านั้นและนำไปสู่การดำเนินการของรัฐบาลเพื่อแก้ไขหรือปรับปรุงปัญหาดังกล่าวให้ดีขึ้น

การศึกษาครั้งนี้ยังทำให้เห็นถึงการปฏิบัติทางวาทกรรมในการพัฒนาประเทศของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ในฐานะผู้นำเสนอตัวบทหลักที่แฝงไปด้วยความคาดหวังในการให้ประชาชนเข้าใจการดำเนินงานของรัฐบาลที่มีทิศทางการพัฒนาของตามแนวการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ของประชาคมโลก อีกทั้งการนำเสนอ “ศาสตร์พระราชา” มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาประเทศ เป็นการสะท้อนถึงการสร้างความชอบธรรมและภาพลักษณ์ของรัฐบาลในการบริหารราชการ การใช้อำนาจของรัฐบาลในการเผยแพร่วาทกรรมผ่านการสื่อสารมวลชนโดยใช้ทั้งวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ในช่วงเวลาออกอากาศที่ประชาชนรับชมมากที่สุดแสดงถึงการใช้อำนาจผูกขาดในกระบวนการสร้างวาทกรรมที่รัฐบาลต้องการสื่อสารไปยังประชาชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจ คล้อยตาม หรือปฏิบัติตามที่รัฐบาลต้องการ อีกทั้งการปฏิบัติทางวาทกรรม ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างตัวบท ที่มีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นผู้นำเสนอตัวบทหลัก การคัดเลือกประเด็น รูปแบบการสื่อสาร และกลุ่มเป้าหมาย โดยเผยแพร่ตัวบทหลักผ่านโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย พบว่า วิธีปฏิบัติทางวาทกรรมนั้นเป็นสื่อกลางระหว่างตัวบทกับวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม ประเด็นวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมที่พบในการศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างการวิเคราะห์วาทกรรม ดังนั้นกระบวนการสร้างตัวบทจึงแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องของบริบทสังคมไทยและสังคมโลกที่เน้นการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยไม่ต้องการทิ้งใครไว้ข้างหลัง วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมจะทำให้ประชาชนผู้รับฟังรายการเกิดการยอมรับแนวทางการบริหารงานของรัฐบาลผ่านการสร้างตัวบทที่ทำให้เห็นว่ารัฐบาลน้อมนำเอา “ศาสตร์พระราชา” และ “แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน” มาปฏิบัติเพื่อให้เกิดการยอมรับสิ่งที่รัฐบาลนำเสนอ

นอกจากนี้หากพิจารณาในวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมตามแนวของ Fairclough (1995) ที่เสนอไว้ว่าวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม หมายถึง สภาพแวดล้อมหรือบริบททางสังคมอันประกอบไปด้วย มิติทางสังคม มิติทางเศรษฐกิจ มิติทางการเมือง และ มิติทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ล้วนส่งผลต่อกระบวนการสร้างตัวบทผ่านวิถีปฏิบัติทางวาทกรรม ปรากฏความสัมพันธ์ของวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมที่มีผลต่อกระบวนการสร้างตัวบททั้ง 5 ตัวบทขึ้นมา และนำไปสู่การกำหนดทิศทางการนโยบายและการปฏิบัติงานในโครงการต่างๆ ที่ผู้นำเสนอตัวบทนำเสนอในรายการสุดท้ายนี้จากการศึกษาเรื่องวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ในรายการ “ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” ยังทำให้เห็นถึงการสื่อสารทางวาทกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่แฝงไปด้วยการสร้าง ความชอบธรรม การนำเสนอผลการปฏิบัติงานของรัฐบาลเพื่อหวังสร้างภาพลักษณ์ที่ดี สร้างความน่าเชื่อถือโดยการนำการพัฒนาที่ยั่งยืนและศาสตร์พระราชามาใช้เป็นแนวทางการบริหารประเทศของรัฐบาล มีการใช้อำนาจในฐานะรัฐบาลในการผูกขาดสื่อที่ต้องการเข้าถึงประชาชนคนไทยทุกกลุ่ม ยังสะท้อนให้เห็นถึงการใช้อำนาจรัฐในกระบวนการสร้างวาทกรรมด้วยเช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม. (2560). *เอกสารบทสรุปสำหรับผู้บริหาร วาระแห่งชาติ: สิทธิมนุษยชนร่วมขับเคลื่อน Thailand 4.0 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน*. สืบค้นจาก

http://www.rlpd.go.th/rlpdnew/images/rlpd_10/2561/Book4.pdf

กรมประชาสัมพันธ์ (ออนไลน์). (2562). ศาสตร์พระราชา สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน. สืบค้นจาก

https://www.prd.go.th/more_news.php?cid=494&filename=prd_gov

กอบศักดิ์ ภูตระกูล. (2561). *ความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย*. การสัมมนาเพื่อนำเสนอผลการศึกษา โครงการ “ศาสตร์พระราชากับการพัฒนาที่ยั่งยืน และตัวชี้วัดความยั่งยืนชุมชนมั่นคงพัฒนา” ณ โรงแรมสุโขทัย กรุงเทพฯ.

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2543). *วาทกรรมการพัฒนา : อำนาจ ความรู้ ความจริง เอกลักษณะ และความเป็นอย่างอื่น*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : วิชาษา.

ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2556). *วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามแนวภาษาศาสตร์: แนวคิดและการนำมาศึกษาวาทกรรมในภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธนวัตร มัททวิวงศ์. (2559). *การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ในรายการคืนความสุขให้คนในชาติ*. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สรเสรีญ วงศ์ขุ่ม. (2554). *การวางแผน พัฒนาประเทศ*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *บนเส้นทางสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ฉบับที่ 1/2560*. กรุงเทพฯ: บริษัท เอ็กเซลเลนซ์ บิซิเนส แมเนจเม้นท์ จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *บนเส้นทางสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ฉบับที่ 2/2560*. กรุงเทพฯ: บริษัท เอ็กเซลเลนซ์ บิซิเนส แมเนจเม้นท์ จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *บนเส้นทางสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ฉบับที่ 3/2560*. กรุงเทพฯ: บริษัท เอ็กเซลเลนซ์ บิซิเนส แมเนจเม้นท์ จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *บนเส้นทางสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ฉบับที่ 4/2560*. กรุงเทพฯ: บริษัท เอ็กเซลเลนซ์ บิซิเนส แมเนจเม้นท์ จำกัด.

ภาษาอังกฤษ

Fairclough, D. L. (2010). *Design and analysis of quality of life studies in clinical trials*. Chapman and Hall/CRC.

Fairclough, N. (1995). *Critical discourse analysis: The critical study of language*. London Longman.

Fairclough, N., & Wodak, R. (1997). Critical Discourse Analysis', in van Dijk, TA (ed.) *Discourse as Social Interaction. Discourse studies: A multidisciplinary introduction. Volume, 2*, 258-284.

- Foucault M. (1974). *Michel Foucault on Attica: An interview*. Telos 19: 154–161.
- Foucault, M. (1969). AM (1972) *The archeology of knowledge and the discourse on language*. Trans. AM Sheridan Smith. New York: Pantheon Books.
- Kress, G. (1985). *Linguistic processes in sociocultural practice*. Victoria: Deakin University.
- Marx, K., & Engels, F. (1987). *Karl Marx, Frederick Engels: Collected Works* (Vol. 31). Lawrence & Wishart.
- McQual, D. (1995). *Mass Communication Theory* (3rd ed.). London: Sage Publication. p. 121.
- Van Dijk, T. A. (1997). Discourse as interaction in society. *Discourse as social interaction*, 2, 1-37.
- Van Dijk, T. A. (2001). 18 Critical discourse analysis. *The handbook of discourse analysis*, 349-371.
- Winkler, I. T., & Williams, C. (2017). The Sustainable Development Goals and human rights: a critical early review. *The International Journal of Human Rights*. 21(8). 1023-1028.
<https://doi.org/10.1080/13642987.2017.1348695>